

Савина Светлана Григорьевна – кандидат философских наук, доцент кафедры философии и социальных наук Белорусского государственного университета, г. Минск.

РОЛЬ ФИЛОСОФИИ В СОВРЕМЕННЫХ КУЛЬТУРНЫХ ТРАНСФОРМАЦИЯХ

Формирование нового образа философии коррелируется с наиболее актуальными процессами социальной динамики. Это, прежде всего, глобальные проблемы современности, обнаруживающие себя в потенциально возможном конфликте различных типов социума и цивилизационных структур. Тем не менее, следует отметить, что современной философия становится, когда касается проблем, затрагивающих самые существенные вопросы для бытия человека в его повседневном жизненном мире. В этом смысле современная философия не отличается, скажем, от “античной” философии, так как и та и другая имеют смысл только тогда, когда в их изучении происходит описание жизненной реальности и раскрытие и освещение способов участия в ней человека. Однако, современные тенденции в развитии общества инициирует активные философские дискуссии и поиски новых образцов и парадигм философствования. Поэтому мы говорим о таких направлениях как феноменология и герменевтика, философская антропология и философия жизни, структурализм, философия языка и т.д. Философия XXI века сформулировала целый ряд новых для философии проблем: техника и человек, человек и природа, глобальное моделирование, геновая инженерия и др. Эти новые проблемы требуют теоретического разрешения, поэтому вслед за философским вопрошанием в XXI веке возникает ряд новых наук, у истоков которых стояла философия. Математическая логика и математическая лингвистика, экофилософия и биосферная концепция культуры в данном случае могут выступать как примеры рождения философией новых исследовательских полей, обладающих не только большими эвристическими возможностями, но и имеющими непосредственный выход на практическую деятельность современного человека. Следует также отметить акцент переноса философского знания в такие сферы как философское обоснование постнеклассической научной рациональности, новые образы знания и реальности в эпоху информационной революции, феминистский поворот в культуре и философии, социокультурный статус эпохи модерна и постмодерна и другие.

В связи с этим современная философия существенно пополнила свой теоретический потенциал, поставив и принципиально разрешив такие важные вопросы как соотношение между знанием и пониманием, между знанием и оценкой, между знанием и истиной. Все это помогло найти новые исследовательские поля, что позволило создать принципиально новые концепции изучения различных явлений.

Философское знание о мире, человеке и его отношении к миру изменяется от одной исторической эпохи к другой, и всегда находится под определяющим влиянием со стороны социально-экономических, наук, художественных и нравственных запросов общества.

Современное состояние общества, с учетом изменившейся социальной структуры, экономической ситуации, дифференциации стиля жизни различных социальных групп обуславливает повышенный интерес к содержательному раскрытию фундаментных принципов бытия, практической и познавательной деятельности человека. В связи с этим, философская антропология, на наш взгляд, должна занять подобающее место среди средств решения острых проблем, не только собственно финансово-экономических, сколько неразрывно связанных с ними социальных и личностных. Экономический кризис, который мы сейчас переживаем, это кризис, в первую очередь социальный. При этом следует не забывать, что изучением и выбором способов приобщения человека к жизни общества, среди наук гуманитарного цикла, значительное место принадлежит философии.

Современный преподаватель философии имея дело с людьми, чьи мозги с детства находятся в “виртуальной реальности”, через толщу которой с трудом пробивается философская мысль, заставляющая человека думать и жить самостоятельно. Человечество должно овладеть в полном объеме достижениями многовекового развития духовной культуры, наукой разумного управления и регулирования мировыми процессами. Эта задача не может быть решена вне современного философского знания о мире. Современные конструкции философской антропологии означают особый метод мышления, метод комплексного изучения человека, когда он рассматривается в конкретной ситуации: исторической, социальной, экзистенциально-психологической. Поэтому в настоящее время самые разные философские направления и школы переходят к философствованию все более плюралистическому и толерантному, основанному на принципах встречи или диалога, не

отвергающему философских теорий, основанных на нетрадиционных для европейской философии принципах. Философия XXI века вместе со всей духовной культурой мира стремится помочь человеку в его исканиях истины, в обретении настоящего, а не ложного смысла жизни, в поиске и реализации своего творческого потенциала.

Современная философия представляет собой единое, но разнородное целое. Недостаточно знать только одно философское направление, так как в этом случае теряется достоинство других воззрений. Поэтому одни философы удачнее реализуют научную, а другие эстетическую или морально-практическую сторону философии. Все это и представляет разнородное поле философии.

Философия в своем развитии прошла долгий и трудный путь. На всех этапах этого пути ее развитие было тесным образом связано с развитием всей духовной культуры человечества и коренных проблем бытия Природы, Космоса, Человечества и Человека.

Сандюк Л. О. – доцент кафедри філософії, історії та політології Одеського національного економічного університету.

Сулим О. В. – доцент кафедри філософії, історії та політології Одеського національного економічного університету.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЇ СВІДОМОСТІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

З кінця XX століття відбуваються грандіозні інформаційно-комунікативні зміни в суспільному житті, що співпадають з глобалізаційними трансформаціями, виступаючи їх найважливішим чинником. Констатація переходу людства до нового етапу свого розвитку – інформаційного суспільства - вже стала звичною. Інформаційно-комунікативні інновації істотним чином трансформують усі сфери соціальних відносин, створюючи новий контекст розвитку людини та культури.

У цьому зв'язку величезного значення набуває наукова рефлексія щодо гуманітарних реалій інформаційного суспільства - „людської складової” світу масових комунікацій, щодо його впливу на процес соціалізації особистості.

Звичайно, слід відзначити позитивні наслідки інформаційно-комунікативної революції, що створює небачені можливості у різних сферах діяльності: у спілкуванні, творчій самореалізації, науковій діяльності, в галузі освіти, соціально-політичних процесах - наприклад, у вигляді «електронного голосування», на основі чого навіть виникли такі метафори як «глобальне село», «електронна агора» [1, С. 97-112].

Однак, занепокоєння викликають численні гуманітарні ризики та особистісно-екзистенційні втрати, що породжуються зазначеними вище змінами. Перш за все, дослідники відзначають загрози для свободи особистості внаслідок розширення можливостей тотального контролю, маніпулювання суспільною свідомістю, що, безумовно, збільшує потенціал масової культури у її негативному впливі на особистість.

Особливу тривогу викликає негативний вплив комп'ютерних технологій на процес соціалізації особистості. Можливість анонімності веде до деіндивідуалізації, деперсоналізації поведінки людини, переходу від персонального рівня ідентифікації до соціального, вона починає більше орієнтуватися на групові норми, зростає її агресивність, що характерно для поведінки в юрбі. Свідомість особистості починає деформуватися, зокрема, проявляється диктат інформаційної складової у сприйнятті світу та комунікації, гіперболізація раціонального, «калькулятивного» мислення. Стандартизація і спрощення мови в процесі Інтернет-комунікації, формування специфічного комп'ютерного жаргону збіднює спілкування, наближаючи його до простого обміну даними, веде до серйозних деформацій мислення. Функціонуючі в інформаційних системах чіткі правила призводять до втрати здатності до живого емпатійного спілкування з іншими особистостями, яке стає усе більше поверховим.

У результаті спотворення процесів формування особистості виникає серйозна проблема „екології свідомості”. Ще у 60-і роки минулого століття С.Лем застерігав, що в майбутній інформаційній епосі основними будуть не технічні питання, а психологічна профілактика можливого